

Avdelningen för samhällsfrågor
08-678 55 00

Sammanställning av länens rapportering om utvecklingen inom it-infrastrukturområdet 2016

1.1 Sammanfattning

Under 2016 har länsstyrelsernas arbete med att verka för att det riksdagsbundna målet om bredband i världsklass fokuserat mycket på handläggning av stöd samt informationsinsatser i länen till olika aktörer kring stödgivning.

I och med tillsättningen av regionala bredbandskoordinatorer har ansvaret för det strategiska arbetet i tre av fyra fall förflyttats till regionen från länsstyrelserna. PTS anser att det är fortsatt viktigt att länsstyrelserna inkluderas som parter i genomförandet av länets strategi och planering när det gäller utbyggnadsfrågor.

Man har inom länen generellt jobbat alltmer organiserat med samverkan i samverkansgrupper, projekt, forum eller liknande. Många län anger att utvecklingen av bredbandsutbyggnad är positiv och att flertalet aktörer i länet, inklusive marknadsaktörer, är aktiva i arbetet med utbyggnad av bredband och att den ökande konkurrensen har ökat tempot i utbyggnaden.

Sammantaget ser PTS positivt på den generella utvecklingen av bredbandsutbyggnad i länen under 2016 även om det finns fortsatta utmaningar att hantera. Ett län anger att man är klar med bredbandsutbyggnad via fiber (Gotland), och att man inom länet arbetar vidare med bl.a. robusthet i fibernäten och satsning på mobila nät med utgångspunkt i den regionala digitala agendan.

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117 A
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

1.2 Bakgrund och syfte

Post- och telestyrelsen har i sitt regleringsbrev¹ fått i uppdrag att: *sammanställa länsstyrelsernas, Gotlands kommuns, berörda landstings och samverkansorgans rapportering av hur man har arbetat med att främja bredbandsutbyggnaden i länet. Utgångspunkten är Post- och telestyrelsens anvisningar för hur länsstyrelserna, Gotlands kommun, berörda landsting och samverkansorgan ska redovisa utvecklingen inom it-infrastrukturområdet.* Uppdraget har genomförts årligen sedan 2011 och utfördes under 2016 genom en webbenkät som ställdes till landets 21 länsstyrelser under perioden december 2016 till januari 2017. Samtliga län har inkommit med svar. Respondenterna har ombetts att fylla i enkäten i samråd med regionen i de fall denna har ett bredbandsansvar. Parallellt med utskicket till länen har även en enkät till landets bredbandskoordinatorer genomförts. Svaren från denna enkät kommer att publiceras av sekretariatet för bredbandskoordinatorerna i mars 2017.

Länsstyrelserna har i uppdrag att verka för att nå bredbandsmålen om bredband i världsklass: *Länsstyrelserna ska verka för att det riksdagsbundna målet om att Sverige ska ha bredband i världsklass nås. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i detta redovisa hur de har verkat för att det riksdagsbundna målet nås och vilka andra faktorer som har påverkat utvecklingen inom it-infrastrukturområdet i länet.*²

Syftet med denna rapport är att sammanställa länsstyrelsernas arbete med att främja bredbandsutbyggnad under 2016. Redovisningen av uppdraget sker på aggregerad nationell nivå och inte länsvis. Där det är motiverat tas dock enskilda regionala exempel upp.

1.3 Faktorer som påverkat utvecklingen under 2016

1.3.1 Faktorer i omvärlden

Under 2016 har ett antal faktorer i omvärlden påverkat länsstyrelsernas inriktning på arbetet med att jobba för bredband i världsklass.

Den 28 maj 2015 beslutade regeringen att uppdra åt fyra länsstyrelser och erbjuda landsting, kommuner och samverkansorgan att i respektive län upprätthålla en funktion som *regional bredbandskoordinator* under perioden 2015-2020. Bredbandskoordinatorerna ska verka för övergripande samordning i bredbandsfrågor samt fungera som kontaktpunkt för såväl offentliga som privata aktörer i respektive län. Samverkan mellan länen och bredbandskoordinatorerna behandlas vidare i avsnitt 1.5.

I 2015 års enkät svarade flera län att det försenade bredbandsstödet varit ett hinder för främjandet av bredbandsutbyggnad. Under 2016 har *samtliga stödprogram varit beslutade*, vilket har gjort att länen har kunnat arbeta aktivt med att handlägga och besluta om stödansökningar. I samband med detta har även

¹ Regleringsbrev för budgetår 2016 avseende Post- och telestyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, uppdrag 3.3

² Regleringsbrevet för budgetåret 2016 avseende länsstyrelserna, uppdrag 17

flertalet informationsinsatser genomförts, vilket beskrivs mer utförligt under avsnitt 1.3.2.

Den 21 december 2016 lanserade regeringen en *ny bredbandsstrategi*.³ Detta leder till att det framöver kan förväntas att man på regional nivå uppdaterar sina strategier utifrån de nya nationella mål som har utformats, vilket flertalet länsstyrelser också anger i sina svar. För årets enkät har länen dock ombetts svara utifrån situationen 2016 då den nya strategin inte har hunnit implementerats.

1.3.2 Allmänt om bredbandssituationen i länen

Då länen skiljer sig åt vad gäller bland annat demografisk sammansättning, geografiska förutsättningar, historisk utveckling av bredbandsfrågor kan en generell beskrivning som gäller för en majoritet av länen vara den motsatta för ett eller flera län. Det är trots detta viktigt att sammanställa rapporteringen på sådant sätt att den aggregerade nationella bilden av länens utveckling framkommer.

En majoritet av länsstyrelserna anger att man har jobbat intensivt med stödmedelshantering under året, vilket beskrivs mer utförligt i avsnitt 1.8. I samband med det har man även genomfört många informationsinsatser. Insatserna har varit av blandad karaktär; det har genomförts informationsträffar för ett stort antal aktörer, och enskilda möten med enskilda stödsökande likväl som utskick av nyhetsbrev, information på hemsida och medierapportering. En länsstyrelse har informerat banker om de problem med finansiering som stödsökanden upplever. Överlag anger länsstyrelserna att de inte har problem med att nå ut med information till rätt målgrupper, men att det finns svårigheter med att förmedla den typ av komplex information som stödreglerna innebär. Flera länsstyrelser tar också upp svårigheten med att nå presumtiva sökanden och att det är svårt att identifiera t.ex. lokala fiberföreningar som är i en fas där de är mogna att söka bredbandsstöd men som ännu inte sökt.

I hälften av länen har man märkt av ett ökat intresse från marknadsaktörerna och flera av dessa nämner att konkurrensen har ökat tempot i utbyggnaden. Här är bilden dock mer differentierad. I några län rapporteras problem med samarbetet mellan den regionala eller kommunala nivån å ena sidan och marknadsaktörer å andra sidan. Andra län har istället beskrivit utmaningar med det kommunala agerandet vid bredbandsfrämjande åtgärder. Agerandet kan påverka både marknadsaktörer och lokala bredbandsföreningar.

En generell utveckling som märks är att allt fler länsstyrelser ingår i organiserade former för samverkan. Ett exempel som kan nämnas det regionala samordningskansliet NAV i Värmland.

³ Sverige helt uppkopplat 2015 - En bredbandsstrategi

1.4 Bredbandsstrategier

Bredbandsstrategier är ett viktigt verktyg för att identifiera behov, sätta mål för och genomföra prioriteringar i arbetet med att främja tillgång till bredband. Samtliga län anger att man har en bredbandsstrategi eller motsvarande, t.ex. en regional digital agenda där bredband ingår som delområde.

1.4.1 Aktualitet

För att kunna vara det styrdokument som en strategi är tänkt att vara, är det viktigt att den är aktuell och speglar rådande situation i länet. Samtliga län uppger att man har en bredbandsstrategi eller motsvarande under 2016. I 13 län anger man att strategin är aktuell. Ett län har uppdaterat sin strategi under 2016 och fyra län anger att arbete pågår med att uppdatera sin strategi. Flertalet län anger dock att man avser att uppdatera strategin/agendan utifrån den nya nationella bredbandsstrategins mål och på grund av detta har avvaktat med uppdateringsarbetet under 2016.

1.4.2 Koppling regional planering

Hur de regionala bredbandsstrategierna kopplar till övrig regional planering är av intresse eftersom det kan visa vilka prioriteringar som görs regionalt. Tre fjärdedelar av länen anger att strategin är kopplad till regionala utvecklingsprogram eller regionala utvecklingsstrategier (RUS/RUP), vilket är samma andel som 2015. I de regionala RUS/RUP anges prioriteringar för att främja tillväxt regionalt och denna koppling kan visa att bredband ses som en förutsättning för detta. Tretton län anger att den helt eller delvis är en del av regional digital agenda. En digital agenda inriktar sig vanligtvis på användningen av de möjligheter som digitalisering medför. Tio län anger att strategin är kopplad till annan regional planering, som kommunala översiktsplaner eller landsbygdsprogrammet. Ett län anger att strategin saknar koppling till regional planering.

1.4.3 Innehåll

Då endast ett län har uppdaterat sin strategi under 2016, ser innehållet i de regionala bredbandsstrategierna likadant ut som det inrapporterades i 2015 års enkät. Samtliga län anger att de i sin strategi har med önskade mål för utbyggnaden, och en majoritet (17 län) tar även upp olika aktörers behov av bredband. Över hälften (12 län) har med en kartläggning av befintlig infrastruktur och strategier för samverkan med andra aktörer. Ungefär hälften av länen har även med identifiering av ”vita fläckar”, robusthetsaspekter i it-infrastrukturen och finansiering av bredband. Övrigt innehåll utgörs av önskade mål för mobila nät (sex län) samt kommunala strategier (ett län).

Flera län tar själva upp behov av att uppdatera sina strategier, dels utifrån den nya nationella bredbandsstrategin som lanserades i december 2016, och dels baserat på att det har skett så stora förändringar i omvärlden att man behöver se över mål och handlingsplaner.

1.4.4 Handlingsplan

En handlingsplan är många gånger en förutsättning för att en bredbandsstrategi ska kunna realiserar på ett effektivt sätt. De regionala bredbandsstrategierna har funnits på plats i de allra flesta län under en längre tid. För att implementeringen av de regionala strategierna likväl som den nya nationella bredbandsstrategin ska kunna realiserar, är det alltmer viktigt att handlingsplaner arbetas fram och beslutas i länen.

Tabell över handlingsplaner i länen under 2015 och 2016

Län	Beslutad handlingsplan 2015	Arbete pågår 2015	Beslutad handlingsplan 2016	Arbete pågår 2016
Blekinge län	Ja		Ja	
Dalarnas län	Ja		Ja	
Gotlands län	Ja		Ja	
Gävleborgs län	Ja		Ja	
Hallands län	Nej	Nej	Nej	Ja
Jämtlands län	Nej	Nej	Nej	Nej, 2017
Jönköpings län	Nej	Nej	Nej	Nej, 2017
Kalmar län	Nej	Ja	Nej	Nej- arbetet inväntar ny nationell strategi
Kronobergs län	Nej	Nej	Nej	Ja
Norrbottnens län	Ja		Nej, ny behövs	Ja
Skåne län	Nej	Ja	Nej	Ja
Stockholms län	Nej	Ja	Ja	
Södermanlands län	Ja, ge stöd till kommuner att ta fram hp		Nej	Nej, kommunerna följer upp med hp
Uppsala län	Nej	Nej	Nej	Nej
Värmlands län	Nej		Nej	Nej
Västerbotten	Ja, aktivt arbete genom projekt		Ja, aktivt arbete genom projekt	

Västernorrland	Ja		Ja	
Västmanland	Nej	Ja	Nej	Ja
Västra Götalands län	Ja		Ja	
Örebro län	Nej	Nej	Nej	Ja
Östergötland	Ja		Ja	

Tabellen ovan visar att nio län anger att man har en beslutad handlingsplan under 2016. I sex län pågår arbetet med att ta fram en handlingsplan, varav tre län har påbörjat detta arbete under 2016. Av de län som anger att man saknar en dokumenterad regional handlingsplan uppger flera län att arbetet med handlingsplaner försenats för att man vill vänta in den nationella bredbandsstrategin.

Sammantaget ser PTS positivt på att samtliga län har en bredbandsstrategi eller motsvarande och att det många gånger finns koppling mellan dessa strategier och övrig regional planering samt den nationella strategin. Det är dock viktigt att strategierna framöver speglar den aktuella situationen i länet och implementeras i praktiken. Ett sätt att göra detta är genom en handlingsplan som förankras i länet och innehåller aktiviteter som prioriteras, tidsätts och ges resurser för att genomföras. Det går till viss del att arbeta aktivt med en strategi utan en tydlig handlingsplan, vilket görs genom bland annat bredbandskoordinatorerna, men att så många län fortfarande inte har tagit fram handlingsplaner för ett mer strukturerat arbete med bredbandsutbyggnad visar på att det behövs fortsatt arbete inom detta område.

1.5 Samverkan

Det har gått drygt ett år sedan de regionala bredbandskoordinatorerna tillsattes i enlighet med det erbjudande om finansiering av en särskild tjänst som regeringen beslutade 28 maj 2015.⁴ Historiskt sett har koordinatorrollen inte varit självklar i alla län utan det har främst varit en resurs- och prioriteringsfråga. Vissa län har sedan tidigare haft en dedicerad resurs för samordning och främjande av bredbandsutbyggnad. De län som varit mest framträdande i sitt arbete med bredband är de som haft en utpekad person med ansvar för bredbandsfrågorna. Den länge efterfrågade tillsättningen av koordinatorsroll i alla regioner/län är ett stort och viktigt steg för att öka bredbandsutbyggnaden i landet. Då tjänsten bredbandskoordinator i enlighet med regeringens beslut följer med det regionala utvecklingsansvaret, har det också inneburit organisatoriska förändringar på den regionala nivån, vilka mestadels varit positiva men som i vissa län även inneburit utmaningar.

Bredbandskoordinatorns organisatoriska placering skiljer sig åt sett över landet. I vissa län har länsstyrelsen och regionen delat på koordinatoruppdraget. I andra län har koordinatorsrollen som tidigare varit placerad på länsstyrelsen flyttat över till regionen som har det regionala utvecklingsansvaret. Där det regionala utvecklingsansvaret redan ligger hos länsstyrelsen är koordinatorsrollen placerad i densamma (fr.o.m. 2017 endast Stockholms län).

1.5.1 Samverkan länsstyrelse och region

Även om samverkan till en övervägande del varit väl fungerande rapporterar vissa länsstyrelser att kontakten mellan koordinatorsrollen och länsstyrelsen blivit sämre sedan koordinatorsrollen flyttats från länsstyrelsen till regionen. En länsstyrelse uppger att det råder oklarhet kring vem som gör vad när koordinatorsrollens uppdrag är uppdelat på flera personer på regionen. En annan länsstyrelse konstaterar att samarbetet mellan dessa varit sporadiskt och inte i den omfattning som man önskat från början. I de län där länsstyrelsen och regionen har delat på koordinatoruppdraget rapporteras att samverkan varit lyckad.

Generellt sker samverkan genom löpande kontakter och regelbundna möten för erfarenhets- och informationsutbyte. Här behandlas både strategiska och stödrelaterade frågor. I det senare nämnda samverkar man genom exempelvis samråd inför beslut om stöd och generellt angående inkomna stödansökningar.

Koordinatoruppdraget är nytt för många län och det är tydligt att det i vissa län förekommer brister i samverkan samt att arbete kvarstår i att förbättra denna. Bristande samverkan kan bli en försenande faktor för bredbandsutbyggnaden särskilt mot bakgrund av att länsstyrelsen är den som administrerar stödmedel till bredbandsutbyggnad. PTS vill understryka vikten

⁴ Beslut nr: N2015/04465/TTP

av att former för samarbete fortsätter att utvecklas och att de upprätthålls där de fungerar väl.

1.5.2 Ansvarsfördelning länsstyrelse och region

Länsstyrelsernas uppdrag att verka för att nå målen i regeringens bredbandsstrategi har funnits i någon form sedan 2009. Hur uppdraget genomförts varierar mellan länen. En del länsstyrelser har historiskt fokuserat mer på stödfrågor medan andra i högre grad involverat även strategiska frågor i sitt bredbandsarbete. Då tilldelningen av offentliga medel till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet succesivt ökat sedan 2010 har länsstyrelsernas roll blivit mer central i utvecklingen av it-infrastrukturen. Stödhandläggning är en expertis som innefattar allt från lokalkunskap (geografi, kartdata med bl.a. bredbandstillgång, marknad och personliga nätverk) till kunskap om föreliggande regler och administrativa rutiner samt bedömning av om reglerna följs. Den har lett till att länsstyrelsernas kunskap på bredbandsområdet ökat. Denna utveckling har varit viktig för den regionala bredbandsutvecklingen. Det som i många fall varit avgörande för en effektiv stöd användning är att det har funnits en resurs på länsstyrelsen som även haft ett strategiskt ansvar. I några fall kunde denna resurs även jobba direkt med handläggning av stöd, men oftast i nära samarbete med stödhandläggaren.

I och med tillsättningen av de regionala bredbandskoordinatorerna har ansvaret för det strategiska arbetet förflyttats till regionen (undantaget Stockholms län). I tre av fyra fall svarar länsstyrelserna att ansvarsfördelningen mellan regionerna och länsstyrelserna har uppdelats så att länsstyrelsen ansvarar för hanteringen av stödmedel medan regionen har det strategiska ansvaret. I detta ingår bland annat att effektivisera samordningen regionalt genom kontakter med kommunen, marknadsaktörer samt lokala bredbandsföreningar.

Som nämnts ovan har länsstyrelserna en fortsatt betydelsefull roll i den regionala bredbandsutvecklingen. En effektiv användning av stödmedel är en viktig kompletterande åtgärd i de områden som marknaden inte finner intressanta. Det är dock tydligt att länsstyrelsens strategiska arbete med bland annat samordning i större utsträckning gått över till regionen. Mot bakgrund av detta är det desto viktigare att hitta former för samarbete mellan länsstyrelserna och bredbandskoordinatorfunktionen så att nödvändigt informationsutbyte kan ske. En fungerande dialog är även en förutsättning för att stödmedlen används där de mest behövs. Det är fortsatt viktigt att länsstyrelserna inkluderas och prioriteras som parter i genomförandet av länets strategi och planering när det gäller utbyggnadsfrågor i övrigt.

I 2017 års regleringsbrev anges att länsstyrelserna ska *redovisa hur de har verkat för att det riksdagsbundna målet nås, inklusive hur de har verkat för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer*. Denna skrivning talar för att länsstyrelsernas uppdrag avseende it-infrastruktur sträcker sig till mer än handläggning av stöd och har många likheter med bredbandskoordinatorns uppdrag där *bredbandskoordinatorerna ska verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete i bredbandsfrågor samt fungera som kontaktpunkt för sådana frågor i*

respektive län för såväl offentliga som privata aktörer. Formuleringarna understryker den fundamentala betydelsen av samverkan mellan länsstyrelse och region, med gemensam målbild och samordnade aktiviteter, för effektivt resursutnyttjande. Förutsättningen för framgångsrik samverkan och för att främja bredbandsutbyggnaden är att bred kunskap och kompetens upprätthålls och utvecklas inom både länsstyrelse och region.

1.5.3 Samverkan med kommuner

Under 2016 har samverkan mellan den regionala nivån och kommunerna fortsatt utvecklats avseende bredbandsutbyggnad.

Det är i de flesta fall främst bredbandskoordinatören som har varit den sammankallande parten för att få till stånd samverkan med kommunerna. I dessa fall har länsstyrelsen och kommunerna varit deltagare i de olika typer av forum som ägt rum under året. De fall där länsstyrelsen haft direkt kontakt med kommunerna har varit i sammanhang som bland annat berört stödfinansierade bredbandsprojekt, där kommunerna antingen varit stödsökande eller på andra sätt deltagit i utbygganden av dessa projekt.

Det finns fortsatt skillnader i hur långt kommunerna har kommit med både sitt strategiarbete och faktisk bredbandsutbyggnad inom sina respektive geografiska områden. Som en av utmaningarna i samverkan mellan den regionala nivån och kommunerna nämns skillnader i ekonomiska och personella resurser inom kommunerna. Att kommuner saknar en utpekad resurs med ansvar för bredbandsfrågorna är givetvis ett hinder för samverkan. Ett län uppger att de skilda förutsättningarna gör att det hittills varit fruktbart med enskilda möten utifrån specifika behov, samt övergripande informationsmöten för erfarenhetsutbyte. Att kommunernas perspektiv skiljer sig åt är en generell återkommande utmaning som länsstyrelserna nämner.

Några län lyfter särskilt att samverkan med kommuner försvåras i de fall där kommunens bredbandsverksamhet utförs inom kommunala bredbandsbolag (stadsnät). Ett län anger att det i sådana fall inte finns någon kontaktperson på kommunen som länsstyrelsen kan bjuda in till möten då enbart kommunala samordnare träffas. Länsstyrelsen får i detta fall som neutral part avstå från att bjuda in kommunala bolag till dessa möten, då de kommunala bolagen är marknadsaktörer. En länsstyrelse nämner att det finns en risk att det kommunala bredbandsbolaget får ett informationsöverläge gentemot privata aktörer, vilket man vill undvika.

Det kan konstateras att det överlag råder god samverkan mellan länsstyrelsen och kommunerna i länen. Genom det ovan nämnda uppdraget till länsstyrelserna är kontakten med kommunerna även fortsatt högst betydelsefull.

1.5.4 Samverkan med marknadsaktörer

En majoritet av länen anger att de har samverkat med marknadsaktörer. Av 21 län anger 15 län att de har gjort så under 2016, till skillnad mot förra årets enkät då 17 län angav att de hade samverkat med marknadens aktörer. Av de sex län

som anger att de inte har samverkat med marknadens aktörer anger ett län att anledningen till detta är att kontakten sköts av bredbandskoordinatören.

De aktörer länen har samverkat med är Telia, Zitius, IP-Only, Stadsnätbolag, i likhet med 2015. Även Skanova och ComHem nämns av en handfull län.

Under 2016 har även nya affärsmodeller prövats. Ett exempel är den upphandling som genomförts av Region Halland efter beslutandet om en regional bredbandsstrategi i december 2015, som är kopplad till det regionala tillväxt- och utvecklingsuppdraget i regionen⁵. Målet med upphandlingen har varit att genom ett partnerskap mellan privat och offentlig sektor få till stånd en kostnadseffektiv utbyggnad av bredband i hela länet. Effekten av modellen har varit att konkurrens har skapats i områden i länet där det tidigare har varit av mindre kommersiellt intresse att bygga bredband.

1.6 Kartläggning av infrastruktur

Kartläggning av den nuvarande bredbandssituationen i länet är en viktig utgångspunkt för det regionala bredbandsarbetet. Kartläggningen används för att analysera behov, identifiera områden med särskilda utmaningar, i dialog med kommuner och marknadsaktörer samt för identifiera möjliga lösningar och planera av framtida åtgärder.

1.6.1 Kartläggning av befintlig it-infrastruktur

Resultaten av uppföljningen visar att endast ca en tredjedel (8 av 21 län) har en aktuell kartläggning av den befintliga fasta it-infrastrukturen i länet. För mobil it-infrastruktur är det ännu färre, endast tre län, som har en uppdaterad kartläggning av nuvarande tillgång. Ytterligare fyra län har en kartläggning som dock inte är uppdaterad med aktuell data. I de fall det finns en kartläggning på regional nivå är den vanligen också tillgänglig för kommunerna i länet.

1.6.2 Kartläggning av planerad it-infrastruktur

Den viktigaste källan till kartläggning av planerad bredbandsutbyggnad är en löpande och nära dialog med marknadsaktörer och kommuner. I nuläget är det en tredjedel av länen som uppger att de har en aktuell kartläggning av planerad utbyggnad av fast bredband. När det gäller mobil it-infrastruktur är det endast ett fåtal län (3 av 21 län) som har en kartläggning av den planerade utbyggnaden. Några län svarar att den planerade utbyggnaden diskuteras kontinuerligt med kommuner och marknadsaktörer.

En tredjedel av länen arbetar med att kartlägga aktörernas planerade utbyggnad av fast bredband, medan det endast är tre län som arbetar för att kartlägga den planerade utbyggnaden av mobilnäten.

⁵ <http://regionhalland.se/utveckling-och-tillvaxt/omrade/infrastruktur/it-infrastruktur/om-bredbandsstrategi-for-halland/>

PTS har av regeringen fått i uppdrag att beskriva och analysera tillgången till bredband, grundat på en geografisk kartläggning av bredbandsinfrastruktur i Sverige. Kartläggningen utgör ett underlag till PTS e-tjänst Bredbandskartan (www.bredbandskartan.pts.se). Bredbandskartan, som har utvecklats i samarbete med Bredbandsforum, visualiserar resultaten från Bredbandskartläggningen⁶ och har funktioner som är speciellt riktade till arbetet med stödsökningar. Några län anger att man har problem i samband med användningen av kartan. Det handlar om problem med förlängd handläggningstid när kartan uppdateras med nya data eftersom man då är tvungen att uppdatera ansökningarna. Det tas även upp att det finns felaktigheter i kartan som påverkar handläggningstider. Ett annat problem som nämns är svårigheter för stödsökanden att använda kartans funktioner. PTS tar till sig dessa åsikter och tittar på hur kartan kan användas mer effektivt framöver.

1.7 Robusthet

Under 2016 anger 12 län att man arbetar med robusthetsfrämjande åtgärder i länet. Det är samma antal som svarade ja på den frågan i förra årets enkät. Det visar att utvecklingen av arbetet med robusthetsfrämjande frågor inte har tagit fart under 2016 och att det fortfarande saknas ett aktivt arbete inom detta område i nästan hälften av länen. Av de län som svarar att de har arbetat med robusthetsfrämjande åtgärder svarar de flesta län att information om robusthetsaspekter till både stödsökande och kommuner är en viktig del i detta arbete. Två län anger att man har krav på robusthet i upphandling/stödgivning och ett län anger att man har genomfört en stickprovsstudie av kvaliteten i nyanlagda nät. Två län anger att man har med robusthet som en aspekt i planeringsarbete, inklusive utformning av regionens eget bredbandsstöd.

I takt med att bredbandsnäten färdigställs blir det alltmer nödvändigt att säkerställa nätens funktionalitet. Behovet av robust och driftssäker it-infrastruktur blir alltmer påtaglig ju mer beroendet av elektroniska kommunikationstjänster ökar. I ljuset av svaren ovan är det tydligt att robusthet ännu inte är en prioriterad fråga i arbetet med bredband i en stor andel av länen. Det kommer att behövas ett större fokus på robusthetsfrågorna framöver för att tillgodose de tjänster och den användning av it-infrastruktur som digitaliseringen medför.

1.8 Användning av stödmedel till bredbandsutbyggnad

2016 har varit ett intensivt år när det gäller användning av stödmedel till bredbandsutbyggnad. Det är i huvudsak via det s.k. landsbygdsprogrammet som det går att ansöka om dessa medel. En del medel kanaliseras även via den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Det är enbart de sju

⁶ PTS Bredbandskartläggning 2015 PTS-ER 2016:10

nordligaste och mellersta länen som kan använda medel till bredbandsutbyggnad inom denna fond.⁷

Man kan urskilja två sätt som länsstyrelserna har valt att besluta om medel ur landsbygdsprogrammet. Det ena är att man utlyser beslutsomgångar där ansökningar prioriteras genom ett antal urvalskriterier och poängsätts därefter. I de flesta fall har man minst två beslutsomgångar per år. Det andra sättet är löpande beslutsomgångar där man fattar beslut allteftersom ansökningarna kommit in. Endast fem län har valt den senare metoden, resten har haft beslutsomgångar.⁸

Det finns enligt länsstyrelserna både för- och nackdelar med båda sätten. Fördelarna som nämns med beslutsomgångar är främst att projekten konkurrensutsätts, där de med flest antal poäng vinner. Exempelvis prioriteras en hög anslutningsgrad som ett viktigt urvalskriterium i poängsättningen. Det blir därmed ett effektivt sätt att utnyttja medlen eftersom de används där de har störst effekt. Nackdelen som flera nämner är att mindre projekt eventuellt missgynnas, som kanske skulle beviljas vid en löpande hantering. Effekten blir att de mer glesbebyggda områdena, där avstånden mellan hushållen är längre, riskerar att bli utan stöd. Handläggningstiderna vid beslutsomgångar blir längre eftersom samtliga ansökningar ska vara kompletta för att handläggaren ska kunna göra en prioritering.

Fördelarna med löpande handläggning är att projekt kan starta snabbare eftersom ansökningar beviljas medel så fort de är kompletta samt att mindre projekt har en lika stor chans som stora projekt till att beviljas stödmedel. Nackdelen som nämns är att endast de projekt med områden där det finns eldsjälar och som är framåt söker stöd vilket kanske inte alltid är de områden med högst anslutningsgrad. Detta är å andra sidan något som säkerställs mer genom beslutsomgångar. Det skulle teoretiskt kunna bli så att en ansökan med hundraprocentig anslutningsgrad inte beviljas stöd till följd av att den ansökan som inkom tidigare redan har behandlats.

Förbrukningsgraden av tilldelade medel har varit hög under 2016. Cirka hälften av länen har uppnått en förbrukningsgrad om 80 procent av sina tilldelade medel. Resten av länen har som minst beviljat 60 procent av tilldelade medel. Det framgår dock inte av alla svar om den s.k. medelreserven ingår i de förbrukade medlen eller om den kommer att läsas upp senare.

De sju län som kan använda ERUF medel till bredbandsutbyggnad har även i stor utsträckning arbetat med att samordna användningen av dessa medel med medel från landsbygdsprogrammet. Medel inom ERUF-programmet används

⁷ PTS kommer att publicera en sammanställning av förbrukningen av offentliga medel till bredbandsutbyggnad den 15 mars 2017.

⁸ Gotlands län räknas inte in. Länet har inte haft medel till bredbandsutbyggnad under 2016.

till att finansiera ortsammanbindande nät, medan medel inom landsbygdsprogrammet går till att finansiera accessnät.

1.8.1 Personella resurser

En förutsättning för att kunna jobba aktivt med både stödhantering och strategiska frågor kring bredbandsutbyggnad är att det finns resurser i form av medarbetare som har tid att jobba med detta. Under 2016 anger en tredjedel av länsstyrelserna att de personella resurserna ökar, en tredjedel att de är oförändrade och en tredjedel att de minskar. På en övergripande nivå kan detta tolkas som att ingen större förändring har skett jämfört med 2015. Under 2015 var det dock inget län som angav att resurserna minskade. Detta kan vara en tillfällig förändring under en period av omorganisering. Det skulle också kunna tyda på att det flyttas resurser från länsstyrelser till regionen mer permanent i och med tillsättandet av bredbandskoordinatorerna.

1.9 Avslutande reflektioner

Samtliga län har på ett eller annat sätt prioriterat bredbandsfrågan inom sina geografiska områden. 2016 har varit ett år då samverkan har blivit allt viktigare inte minst mot bakgrund av tillsättningen av bredbandskoordinatorerna. PTS bedömning är att det nationellt sett skett en positiv utveckling när det gäller utveckling av bredbandsutbyggnaden. Det har också varit ett intensivt år vad gäller handläggning av stödmedel, något som troligtvis kommer att fortsätta under 2017 då regeringen under hösten 2016 aviserade att ytterligare en miljard kronor kommer att avsättas till bredbandsutbyggnad. PTS ser att det är viktigt att arbetet med bredbandsfrämjande åtgärder även framöver behåller den intensiva takt och engagemang som sammanställningen visar, samt att arbetet inom vissa områden intensifieras. Här har de regionala aktörerna oavsett placering en viktig sammanhållande roll och det är nödvändigt att de arbetssätt som dessa väljer inkluderar relevanta parter för att föra bredbandarbetet framåt.